

Täysistunto

Perjantai 14.9.2018 klo 13.00—13.30

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.30.

Puhetta johti puhemies Paula Risikko (13.00—13.30).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 13.9.2018 antanut hallituksen esitykset HE 119-122/2018 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 313, 314, 316-319, 323/2018 vp.

2.3. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2018 (K 19/2018 vp).

3. Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintakertomus 2017

Kertomus K 12/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

13.01 **Sari Sarkomaa kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen Kelan valtuutettujen toimintakertomuksen vuodelta 2017. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Kelahan on eduskunnan alainen ja valvonnassa oleva itsenäinen sosiaaliturvalaitos, jolla

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

on oma talous ja hallinto. Tuota valvontaa hoitavat 12 valtuutettua, ja tämä vuosittain lain mukaan annettava kertomus on merkittävä osa koko Kelan toiminnan valvontaa.

Nostan seuraavassa esille olennaisia lukuja, jotka kuvaavat Kelan toimintaa toimintakertomuksen vuodelta, ja ihan aluksi totean, että Kelan sosiaaliturvan etuusmenot olivat kertomusvuonna lähes 15 miljardia euroa. Kelan valtuutetut ovat seuranneet Kelan toimintamenojen kasvua ja ovat pitäneet tärkeänä, että toimintamenot kokonaiskuluista pysyisivät alle 3 prosentin, ja näin on ollut monta vuotta. Nyt on 3,1 prosenttia tuo numero, eli jotakuinkin tavoitteessa ollaan pysytty.

Kelan henkilöstömäärä on lisääntynyt kertomusvuonna merkittävästi eli noin 540 henkilöllä, eli Kelan henkilöstöä on jo pitkälle päälle 7 000. Suuri syy tähän henkilöstömäärän nousuun on perustoimeentulotuen siirtyminen Kelan hoidettavaksi kertomusvuonna. Valtuutetut ovat tarkkaan seuranneet Kelan henkilöstön työhyvinvoinnin tunnuslukuja, ja pidämme hyvänä, että nuo tunnusluvut ovat kääntyneet pienen notkahduksen jälkeen kasvuun — edellisenä kertomusvuonnahan takana oli suuri organisaatiomuutos koko Kelan kokonaisuudessa. Kelalaisista noin 87 prosenttia oli sitä mieltä, että Kela on hyvä työpaikka. Erityisesti eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on seurannut Kelan henkilöstön sairauspoissaoloprosenttia, ja se pieneni hieman edellisestä. Totean tässä, että valtuutetut pitävät tärkeänä, että Kela on esimerkillinen työnantaja. Kelan toimintaedellytysten turvaaminen on tärkeää ihan jokaiselle suomalaiselle, koskettavathan Kelan maksamat etuudet ja Kelan toiminta jotakuinkin jokaisen suomalaisen arkea.

Perustoimeentulotuen Kela-siirto vaikutti monella tavalla Kelan toimintaan, ja myöskin asiointimäärät kasvoivat kaikissa palvelukanavissa, etenkin vuoden alussa, jolloin sekä Kelan toimistoissa että Kelan puhelinpalveluissa oli mittavaa ruuhkaa ja jonot olivat pitkiä. Jonot ylittivät lakisääteisen määrän sen suhteen, mitä ihmiset olisivat saaneet etuutta odottaa. Valtuutetut seurasivat asiaa tarkkaan, ja voin sanoa, että Kelan hallitus tarttui toimeen nopeasti ja lupa lisärekrytointiin Kelan johdolle annettiin ja asiakaspalveluun saatiin alkukeväästä heti lisää resursseja. Myöskin Kelan henkilöstön osaaminen uudesta etuudesta kasvoi, minkä seurauksena tilanne rauhoittui. Mutta kuvaavaa on se, että Kelaan saapuneiden puheluiden määrä nousi tuommoisesta 2,5 miljoonasta 4 miljoonaan kertomusvuonna.

Kela on digitalisaation vahva edistäjä, ja kun paljon on puhuttu palveluista ja digitalisaatiosta, niin on ilo todeta, että kertomusvuonna kävijämäärät Kelan avoimessa verkkopalvelussa kasvoivat 40 miljoonaan eli oli 10 miljoonaa kävijää enemmän ja Kelaan tulleista hakemuksista 66 prosenttia tehtiin verkossa. Ja se, mikä tietenkin on tärkeää, on, että Kelan valtuutettujen tehtävä on seurata, että palvelut ovat saavutettavissa koko maassa yhdenvertaisesti — kertomusvuoden aikana Pohjois-Suomessa otettiin käyttöön 18 Virtupistettä, joissa asiakkaat voivat hoitaa Kela-asioita etäpalveluna. Mutta on aivan selvää, että kaikki kansalaiset eivät voi käyttää verkkopalveluita. Se ei ole myöskään tarkoitus, ja erityinen haaste Kansaneläkelaitokselle on kehittää sellaisia palveluita, että ne varmasti saavuttavat jokaisen. Henkilökohtainen ajanvarauspalvelu ja puhelinpalvelu ovat saatavilla, ja myöskin Kelan palveluverkko, jota eduskunta ja kansanedustajat ovat tarkkaan seuranneet ja josta he ovat lausuneet, on edelleen hyvin kattava: 182 toimistoa, ja yhteispalvelu- ja palvelupisteitä on 141.

Valtuutetut seuraavat tarkkaan asiakastyytyvää, ja asteikolla 0:sta 10:een se on 7,5. Heikoimpana osa-alueena on Kelassa asiointin helppous ja tiedonsaannin riittävyys. Valtuutetut pitävät välttämättömänä, että asiakastyytyvää kyselyiden pohjalta Kelan

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

toimintaa kehitetään, ja asiakasraadit ovat toiminnassa, jotta sitä kautta tieto tulee suomalaisten, siis kaikkien Kelan asiakkaiden, näkemyksistä ja palveluita voidaan kehittää asiakaslähtöisesti ja niin, että ne ovat esteettömiä kaiken ikäisille, kaikille palvelun käyttäjille.

Arvoisa puhemies! Erityisen tarkkaan valtuutetut seuraavat Kelan toiminnan lainmukaisuutta ja sitä, että etuudet maksetaan lainmukaisesti. Kelassa on myöskin asetettu läpimeinoajat eli tavoitteet siitä, miten ihmiset saavat etuudet. Kertomusvuonna nuo ajat saavutettiin lukuun ottamatta perustoimeentulotukea, mutta esitän tässä huoleni siitä, että perustoimeentulotuki on niin erityyppinen etuus kuin mitä Kelassa on ollut ja se edelleen aiheuttaa haastetta ja on riskinä, että se osaltaan hidastaa muiden etuuksien maksatusta. Tätä on tarkkaan seurattava. Kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten on saatava Kelan maksamat etuudet ajoissa ilman viivytystä.

Perustoimeentulotuki siirtyi tosiaan Kansaneläkelaitokselle kertomusvuonna, ja kun jo alkuvuodesta kävi ilmi, että lakisääteinen vaade 7 työpäivän käsittelyajasta ylittyy, valtuutetut kokoontuivat viikoittain ja edellyttivät Kelan johdolta ripeästi toimia, jotta lainmukaiseen aikamäärään päästäisiin. Ja kun tuohon päästiin, pidimme välttämättömänä myöskin sitä, että Kelassa tehtiin tarkastus siitä, mitkä toimet johtivat siihen, ettei onnistuttu tuossa perustoimeentulotuen siirrosta. Kelassa tehdyn sisäisen tarkastuksen tarkastusraportin kuultuamme me valtuutetut totesimme, että on perusteltua pyytää myöskin ulkopuolinen arviointi perustoimeentulotuen siirrosta. Sen ulkopuolisen arvioinnin tuloksissa tuli esille myöskin asioita, mitä sisäisessä tarkastuksessa ei tullut esille. Siinä todettiin, kuten kertomuksessa lukee, esimerkiksi puutteita Kelan riskienhallinnassa ja myöskin puutteita projektijohtamisessa ja puutteita siinä, miten tieto kulkee sieltä projektitasolta ylimpään johtoon ja pääjohtajalle asti. Edellytimme, että Kelan hallitus katsoo toimenpiteet, joilla näitä asioita Kelassa korjataan, ja nyt tätä työtä Kansaneläkelaitoksessa tehdään.

Arvoisa puhemies! Nostan esille huoleni siitä, että kun Kelan rooli on muuttunut aikojen alusta kansaneläkkeen maksatuslaitoksesta jotakuinkin jokaista suomalaista kosketavaksi toimijaksi, ei lainsäädäntö ole kulkenut mukana eli Kelaa koskeva lainsäädäntö on jäänyt jälkeen. Kun aloitin valtuutettujen puheenjohtajana, me linjasimme, että Kelan sisällä on arvioitava lainsäädäntömuutostarpeet. Me valtuutetut käsitelimme asiaa yhdessä ja toimitimme sitten tuon pykälämuutosvaadelistan sosiaali- ja terveysministeriöön, ja se on vieläkin siellä. Tässä totean sen, että kiritän, että hallitus toisi nuo välttämättömät lainsäädäntömuutokset liittyen Kansaneläkelaitokseen viipymättä eduskunnan käsiteltäväksi. Siellä on paljon asioita, esimerkiksi se, että Kelassa pitäisi päteä yleiset valtionhallinnon periaatteet, niin että esimerkiksi johtajisto valittaisiin määräaikaiseksi. Nythän sitä ei voi tehdä, koska näin lainsäädännössä ei ole. Kelan organisaatiota on uudistettu, esimerkiksi aluehallinto on lakkautettu, mutta edelleen lainsäädännössä on tuo edellytys. Eli tämä tilanne, että laki ei vastaa todellista tilannetta, on korjattava, ja toivon, että tuo lakiesitys saadaan eduskuntaan, ja tuo lainsäädännön uudistus on välttämätön myöskin sen takia, että Kansaneläkelaitosta voidaan kehittää.

Tämän lisäksi valtuutetut totesivat, että on suuremmankin arvioinnin paikka. Tällä hetkellä Kelan etuudet rahoitetaan 80-prosenttisesti valtion budjetista, mutta esimerkiksi Valtiontalouden tarkastusvirasto ei ulotu Kansaneläkelaitokseen. Totesimme, että on tärkeää arvioida Kelan hallintoa, toimivaltasuhteita, Kelan valvonnan riittävyttä ja koko tätä kokonaisuutta. Siksi me olemme asettaneet selvitystyöryhmän. Sen asettaminen ei ollut enää tänä kertomusvuonna, mutta sanon sen sen takia, että syyskuun lopussa tuo selvitys-

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

työryhmä antaa raporttinsa. Pidän perusteltuna, että perustetaan parlamentaarinen työryhmä, joka sitten yhdessä arvioi kokonaisuudessaan tätä Kela-kokonaisuutta.

Kiitän Kansaneläkelaitoksen henkilöstöä venymisestä, eli toimintavuosi on ollut haastava.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, totean, että pidän tärkeänä, että sen lisäksi, että sosiaali- ja terveysvaliokunta antaa mietintönsä tästä kertomuksesta, tämä lähetettäisiin tarkastusvaliokuntaan, niin että laajempi joukko arvioisi Kelan toimintaa kertomusvuonna 2017.

Puhemies Paula Risikko: Tehdään sillä tavalla, että kun täällä on nyt pitkään odotettu puheenvuoroja, niin aloitetaan puheenvuoroilla, ja kun me tiedämme jo nyt, että aika loppuu, niin tehdään sillä tavalla, että otetaan kaksi puheenvuoroa, Heinonen ja Keränen käyttävät puheenvuorot, sen jälkeen lyhyt debatti, ja Räsänen aloittaa repatin. [Naurua]

13.13 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli hyvä ajatus, kannatan sitä vahvasti. Kelan valtuutettujen puheenjohtaja, edustaja Sarkomaa esitteli hyvällä tavalla tämän laajan kokonaisuuden.

Itse haluan nostaa esille ennen muuta kela.fi-sivujen käytön merkittävän kasvun. Vielä vuonna 2012 sivuilla oli alle 20 miljoonaa käyntikertaa ja nyt kertomusvuonna 2017 on yli 40 miljoonaa, eli muutamassa vuodessa sähköisten palveluiden käyttö on yli tuplaantunut. Silloin tärkeäksi nousee se, että nämä sivut ovat käyttäjäystävälliset mutta myös verkkoesiteettömät. Kelalla on poikkeuksellisen paljon sellaisia käyttäjiä, jotka tarvitsevat esteettömät verkkopalvelutkin, ja Kela on ollut tässä ihan hyvä suunnannäyttäjä.

Arvoisa puhemies! Kertomusvuonna 2017 Kela-taksit toimivat vielä hyvin, mutta tänä vuonna tilanne on ollut toisenlainen. Kela-taksit kilpailutettiin tässä viime kesänä ja jokaisessa maakunnassa Kela-takseille tuli oma palveluntarjoaja. Meille kansanedustajille on tullut paljon palautetta tästä asiasta, vaikka asia kuuluu siis Kelalle. On paljon sitä, ettei ole päässyt tilaamaan Kela-taksia, että autoa on saanut odottaa kohtuuttoman kauan, ja vielä hyvin usein autoa ei ole tullut lainkaan.

Siirtymäkauden ongelmat ovat aina tietysti jollain tavalla hyväksyttävissä, mutta kyllä nämä Kela-taksien ongelmat ovat olleet kohtuuttoman suuria, ja on ollut hyvä, että myös Kelan valtuutettujen puheenjohtaja Sarkomaa [Puhemies koputtaa] on tähän puuttunut aktiivisesti heti silloin, kun näitä ongelmia on tullut. Kysyisinkin nyt, kun edustaja Sarkomaa on paikalla, onko Kelassa saatu nämä Kela-taksit toimimaan myös kertomusvuoden jälkeisenä vuonna, vuonna 2018?

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä toinen puheenvuoro. — Edustaja Keränen.

13.15 Niilo Keränen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtuutettujen puheenjohtaja Sarkomaa esitteli tämän kertomuksen varsin hyvin, joten minä otan vain muutamia asioita nyt tässä esille.

Kelan valtuutettujen tehtävänähän on valvoa Kelan toimintaa. Valtuutetut pystyvät tekemään myöskin esityksiä Kelaa taikka sosiaaliturvalainsäädäntöä koskevista esityksistä ja kehittämisestä. Valtuutettujen ei pidä puuttua, eikä valtuutettujen tehtävä ole puuttua, Kelan operatiiviseen toimintaan. Kela tekee itsenäisesti päätökset, Kelalla on ulkoinen hallitus, joka koostuu hallitusammattilaisista ja sidosryhmistä, ja hallitus tekee Kelan operatiiviset päätökset.

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

Valvontaa Kelan valtuutetut suorittavat pääasiassa yleiskokouksissaan mutta myöskin tutustumalla Kelan erilaisiin toimintoihin ja erilaisiin toimipisteisiin. Kokouksissa käydään läpi Kelan toimintaa, ajankohtaisia asioita, etuusjärjestelmiä ja rahoitusta ynnä muuta.

Arvoisa puhemies! Otan esille vain pari asiaa, kun edustaja Sarkomaa esitteli asian varsin hyvin:

Kuluvana tarkasteluvuonna 2017 alkuvuodesta Kelan valtuutetut seurasivat erittäin tarkasti perustoimeentulotuen siirtämistä Kelalle ja sitä, miten se onnistui. Ongelmat saatiin onneksi kohtuullisen nopeasti kesään mennessä ratkaistuksi.

Myöskin sote ja erityisesti soten ict-asiat ovat olleet valtuutettujen keskustelujen kohteena. Kuten edustaja Sarkomaa sanookin, valtuutetut keskustelivat myöskin Kelan kehittämisestä, ja se johti siihen, että tämän vuoden puolella asetettiin selvitystyöryhmä.

Arvoisa puhemies! Se taksiasia käsitellään sitten ensi vuonna seuraavan kertomuksen yhteydessä. [Timo Heinonen: Kauhea aika odottaa!]

Käsittelyssä oleva valtuutettujen kertomus sisältää runsaasti Kelan toimintakertomustietoja, tilinpäätöstietoja ja sellaista tilastotietoa, joka on meille kaikille hyödyksi. Se kertomus kannattaa lukea.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään rapsakkaan debattiin sillä tavalla, että jää vielä jonkin aikaa, jos ministeri haluaa vastata, niin puheenvuoro myös hänelle. Ja puolelta siten lopetetaan.

13.18 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä edustaja Sarkomaan esittämät uudistukset ovat todella tarpeellisia, ja kannustan todellakin niissä riipeästi etenemään.

Mutta kiinnitän huomiota siihen, että käsittelemme nyt Kelan valtuutettujen toimintakertomusta. Näitä valtuutettuja on 12, ja niiden joukossa ei ole vasemmistoliitolla eikä kristillisdemokraateilla edustajaa. Kun Kela on eduskunnan alainen laitos ja kansalaiset ottavat erilaisissa asioissa — esimerkiksi vuonna 2017 tuossa perustoimeentulotukea koskevassa asiassa — yhteyttä sitten edustajiin, kun kuvittelevat, että edustajat pystyvät niistä asioita ratkaisemaan, kun kerran valvovat Kansaneläkelaitosta, niin esimerkiksi kristillisdemokraateilla tai vasemmistoliitolla ei ole ollut omaa edustajaa siellä valtuutettujen joukossa, emmekä me voi hallitukselta kysellä emmekä kirjallisia kysymyksiä jättää, koska taas ministeriökään ei siitä vastaa. Tähän mielestäni täytyisi todellakin saada korjaus, jotta se valvonta olisi todellista.

Arvoisa puhemies! Sen vielä totean, että mielestäni nämä eduskunnan käsittelyt myös siihen nähden, että tämä on eduskunnan valvonnassa oleva laitos, jäävät liian köykäisiksi. Eli mielestäni näille tulisi kyllä jollain lailla vielä arvokkaampi paikka jatkossa varata.

13.19 Juha Rehula kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitos, Kela, on eduskunnan alainen laitos. Valtuutetuilla on keskeinen, merkittävä tehtävä valvojana, niin kuin laissa lukee. Tästä johdantona: sitä valtaa ja voimaa, joka valtuutetuilla on, sietää pohtia, ja sietää kysyä, onko sitä oikeasti ja aidosti.

Kela toimii hämmästyttävänkin hyvin siihen nähden, että Kelan päätökset koskettavat jokaista suomalaista ennemmin tai myöhemmin, tavalla tai toisella. Ne massat käsittely-

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

määrissä ovat sitä kokoluokkaa, että ongelmista huolimatta Kelaa voi monessa asiassa kiittää.

Minulle jäi hieman epäselväksi, puhuiko valtuutettujen puheenjohtaja, kansanedustaja Sarkomaa puheenvuoronsa loppupuolella omissa nimissään vai valtuutettujen nimissä, kun pohdiskelitte ääneen sitä, pitäisikö esimerkiksi tälle valvontajärjestelmälle ja ylipääntensä tälle hallinnolle tehdä jotakin. Nimittäin olemme tilanteessa, missä esimerkiksi eduskunnan kyselytunnilla ministeri voisi vastata kaikkiin niihin Kelaa koskeviin kysymyksiin, että vastuu on Kelalla, tilanteessa, jossa täällä rummutetaan ministerin vastuuta siitä, kun taksi ei kulje tai lääkekorvaukset viipyvät — tälle pitää tehdä jotain. [Päivi Räsänen: Nimenomaan!]

13.21 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosi 2017 oli todellakin Kelalle poikkeuksellisen vaikea. Toimeentulotuen siirto ei sujunut ilman ongelmia, ja siksi onkin tärkeää, että Kelan valtuusto teki asiasta erillisen selvityksen.

On todettava, että Kelasta on tullut merkittävä kilpailuttaja. Olemme myöskin viime vuoden aikana kuulleet esimerkiksi kuntoutuksen osalta surullisiakin tarinoita kilpailutuksen seurauksista. Koen, että jatkossa Kelan valtuutettujen on saatava selvitystä paremmin myös Kelan kilpailutuksista.

Viimeisimpänä kilpailutettiin Kela-kyytien välityskeskustoja, ja lopputuloksen me tiedämme. Eilen kuulumme ministeri Berneriltä, että hän syytti Kelaa siitä, mitä tapahtuu tällä hetkellä Kela-kyytien osalta. Ministeri Mattila, onko todella niin, että Kela ei etukäteen varoittanut, millaiseen sotkuun joudutaan, jos aikataulu [Puhemies koputtaa] lakimuutokselle on se, mikä se nyt on?

13.22 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Sari Sarkomaa, nostitte kaikki ne asiat esille, mitkä olin kirjoittanut omaan puheeseeni, ja niin myös edustaja Niilo Keränen, tuumailitte sieltä samat asiat, eli keskityn nyt sitten kysymään siitä, mitä on tällä hetkellä tapahtunut.

En mene enää sinne historiaan ja toimeentulotuessa havaittuihin ongelmiin, vaan näihin Kela-kyytteihin ja siihen, millä tavalla vuoden päästä todellakin sitä kertomusta sitten luemme. Millä tavalla te nyt puututte siihen, että olisi ne hissitaksit, puhelinjonot loppuisivat, soittaja pääsisi puhelimesta läpi tilaamaan sitä taksia, ja sitten myös siihen, että taksikydyt olisi mahdollista ottaa sille taksinkuljettajalle eli ei ole sitä ota tai jätä -ajatusta?

Sitten kysyn tästä, että johtajisto määräaikaiseksi: Onko siellä poliittisia virkanimityksiä, ja onko vielä hyvävelikerhoja? Kun te olette tällaisen asiantuntijatyöryhmän perustanut valvontaa, asemaa ja toimivaltasuhteita selvittämään, niin onko se hyvä, että johtajisto olisi määräaikainen, vai eikö se ole hyvä? Mitä mieltä, ministeri, olette, että minkä takia tähän tulisi mennä, [Puhemies koputtaa] määräaikaiseen johtajistoon?

Puhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ennen ministerin vastausta. Tässä vaiheessa edustajat Zyskiewicz ja Mustajärvi.

13.23 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei todellakaan mennyt kuin Strömsössä tämä toimeentulotuen Kela-siirto ja Kelan aloittaminen siinä asiassa. Onneksi Kelan valtuutetut tarmokkaan puheenjohtajansa, edustaja Sarkomaan johdolla ottivat erittäin vakavasti tämän hankalan tilanteen ja pyrkivät kaikin tavoin edis-

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

tämään sitä, että toimeentulotuen maksatus Kelasta toimisi asianmukaisesti ja ajallaan. On sietämätön tilanne, että itse asiassa kaikkein köyhimmat ihmiset, joiden kohdalla toimeentulotuki tulee kyseeseen, joutuivat yli asetettujen aikaraamien jonottamaan tätä heille kuuluvaa tukea.

Sinänsä olen sitä mieltä, että toimeentulotukea ei olisi tullut siirtää perusosankaan osalta Kelalle maksettavaksi. Se ei johdu näistä ongelmista, jotka olivat tässä siirtymäkaudessa, vaan se johtuu esimerkiksi siitä, että nyt on erotettu sosiaalityö, jota kunnat tekevät, ja sitten tämä perustoimeentulotuen perusosa.

13.24 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa nytten, kun vastuuministerikin on paikan päällä.

Ensinnäkin se, että kuinka Kela voi tehdä lain yhdenkään pykälän muuttumatta hyvin rajoja uusia toimeentulotukipäätöksiä vuodenvaihteessa. Tuli ilmi tapaus, jossa etävanhempi, etäisiä, piti kolmea alaikäistä lastaan kahtena pidempänä viikonloppuna perjantaista maanantaihin asti luonaan, jolloin Kela teki sellaisen päätöksen, että vuodenvaihteesta eteenpäin tämä isä saa niiltä viikonlopuilta toimeentulotukea alta sata euroa vähemmän kuin aiemmin. Mikään laki ei ole muuttunut, vaan Kela teki omatoimisesti tällaisen päätöksen eli rappaa ei pelkästään siltä toimeentulotukea saavalta isältä vaan myöskin niiltä lapsilta.

Toinen asia: Kyllä kai Kela-kyyteihin, Kela-takseihin, niiden kokonaiskoordinaatioon täytyy jollakin olla lopullinen vastuu. Minuun otti länsirajalta taksimies yhteyttä ja sanoi, että hänellä on useampi tuhat euroa maksussa eikä tiedä, koska ne saa, ja hän oli odottanut jo kaksi kuukautta näitä rahoja. [Puhemies koputtaa] Samaten ei asiakkaan omavastuun kertymistä kyetä seuraamaan [Puhemies koputtaa] ja kyytijärjestelyt eivät toimi.

Puhemies Paula Risikko: Sitten olisi ministerillä mahdollisuus vastata, 3 minuuttia enintään, ja sen jälkeen joudumme sitten hissun kissun lopettelemaan.

13.25 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila: Arvoisa rouva puhemies! Perustoimeentulotuen Kela-siirron ajan ministeriöstä sitä on koko ajan seurattu, ja siitä on mahdollista kyllä saada myös Kelalta tietoa. Totean kuitenkin näin, että toimeentulotuen näkökulmasta asia kuuluu peruspalveluministerille ja tämä Kela-siirto on varmasti ministeriössä tarkassa seurannassa. Kelan hallintokulut kuuluvat sitten sosiaali- ja terveysministerin puolelle, ja myöskin tätä sitten budjetin näkökulmasta seurataan.

Tähän hallintoon liittyen, mitä valtuutettujen puheenjohtaja totesi — kiitoksia esittelypuheenvuorosta tästä toimintakertomuksesta vuodelta 2017 — kyllä olen myös samaa mieltä, ettei mikään hallinto voi jäädä paikoilleen, ei ole mikään kiveen hakattua. Aika muuttuu, ja hallinnon on myös muututtava ajassa. Yksin se ei ole minun päätettävissäni, minkälainen selvitys hallinnosta tehdään, mutta pidän sinänsä kyllä kannatettavana sitä ajatusta, että tarkastusvaliokunta tästä myös lausuisi osaltaan, ja myöskin tätä selvitystyötä on tehty.

Ymmärrän kyllä, että taksikyydit puhuttavat juuri nyt paljon, enkä usko, että kukaan — ei Kela, ei suomalainen virkamies, ei hallitus eikä kukaan — on ajatellut sitä, että tässä oltaisiin haluttu mitään sotkua, kaaosta saada aikaiseksi. Näin ei minun mielestäni kyllä voi olla. Mutta katson sosiaali- ja terveysministeriön näkökulmasta asiaa. Kyllä me sen huolen aikanaan esitimme, ja alun perin myöskin sosiaali- ja terveysministeriön olisi pitänyt ehkä

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

viisaampana säilyttää aiempi Kela-taksijärjestelmä sellaisenaan liikennepalvelulain voimaantulosta huolimatta.

Yksi iso kysymys liittyy sote-uudistukseen ja siihen, missä aikataulussa uudistuksia ja Kelan kehittämistä viedään eteenpäin. Onhan toki selvää, että jos teemme valtavan sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen reformin yhdessä maakuntauudistuksen kanssa, Kela merkittävänä toimijana on myös siinä pidettävä rinnalla, ja ne muutokset on mielestäni tehtävä niin, että ne kulkevat mukana tämän ison uudistuksen kanssa.

Puhemies Paula Risikko: Haluaako Kelan valtuutettujen puheenjohtaja vielä minuutin mittaisen loppupuheenvuoron käyttää tässä istunnossa?

13.28 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Totean näistä Kela-takseista, että Kela maksaa korvaukset ja on kilpailuttanut nämä taksit. Kelan johdon vastuulla on katsoa, että myöskin ne välityskeskukset pitävät sen sopimuksensa, ja tätä on tarkkaan katsottava. Saamani tiedon mukaan 98 prosenttia kyydeistä nyt toimii. Olen erittäin pahoillani siitä, että tämä ei ole sujunut, ja meidän valtuutettujen on myöskin arvioitava, selvittämekö tämän kilpailutuksen: oliko kilpailutuksessa jotakin, joka olisi voitu tehdä paremmin. Kilpailuvirasto sitä jo selvittää, sen tiedon saimme eilen kyselytunnilla.

Myöskin on katsottava, onko tarpeen tehdä lainsäädäntömuutoksia. Tämä keskustelu osoittaa sen, että Kelan valvontaan ja ohjaukseen liittyviä säännöksiä on arvioitava. On katsottava, miten Kelan valvonta toimii, ja kannatan sitä, että jatkossa olisi kaikista eduskuntaryhmistä myöskin kansanedustajat. Mutta toivon, että saamme sen parlamentaarisen työryhmän ja yhdessä voimme tätä kokonaisuutta katsoa. Ja totean vielä, että toivon, että niitä välttämättömiä lainsäädäntömuutoksia, jotka ovat ministeriössä, saataisiin eteenpäin.

Puhemies Paula Risikko: Aikataulusyistä asian käsittely ja keskustelu tässä yhteydessä keskeytetään.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle säteilylaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 28/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

5. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 18.9.2018 klo 12.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.30.

Pöytäkirja PTK 84/2018 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola